

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOS DRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Mircea ȚUGLEA

Lirica lui Paul Celan și gândirea contemporană

Editura Muzeului Național al Literaturii Române

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

O I P O S D R U

ACADEMIA ROMÂNĂ

Mircea ȚUGLEA
LIRICA LUI PAUL CELAN ȘI GÂNDIREA
CONTEMPORANĂ

LIRICA LUI PAUL CELAN ȘI GÂNDIREA CONTEMPORANĂ

Autor: **Mircea ȚUGLEA**

Conducător științific: **Prof. dr. Silviu ANGELESCU**

Lucrare realizată în cadrul proiectului „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/89/1.5/S/59758.

Titlurile și drepturile de proprietate intelectuală și industrială asupra rezultatelor obținute în cadrul stagiului de cercetare postdoctorală aparțin Academiei Române.

*Punctele de vedere exprimate în lucrare aparțin autorului și nu angajează
Comisia Europeană și Academia Română, beneficiara proiectului.*

Exemplar gratuit. Comercializarea în țară și străinătate este interzisă.
Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport, este posibilă numai cu acordul prealabil
al Academiei Române.

ISBN 978-973-167-184-0

Depozit legal: Trim. II 2013

Mircea ȚUGLEA

Lirica lui Paul Celan și gândirea contemporană

Editura Muzeului Național al Literaturii Române

Colecția *AULA MAGNA*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

O I P O S D R U

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1: „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5: „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”

Contract: POSDRU/89/1.5/S/59758

Beneficiar: ACADEMIA ROMÂNĂ

Parteneri în proiect: (I) UNIVERSITATEA POLITEHNICA București, Facultatea de Mecanică și Mecatronică; (II) UNIVERSITATEA din Craiova

Obiectivele proiectului și domeniile de cercetare:

- Obiectivul general:** Model-pilot de școală postdoctorală prin implicarea a 92 de cercetători postdoctoranzi, în scopul dezvoltării carierei în cercetare, al îmbunătățirii programelor de cercetare postdoctorală în domeniul umanioarelor, al impulsivității și consolidării sectorului de cercetare în științele socioumane din România, pentru sprijinirea economiei românești în dobândirea unor avantaje competitive durabile și micșorarea decalajelor între România și celelalte țări membre ale Uniunii Europene.
- Obiectivele specifice:** Elaborarea și implementarea de noi tehnologii-suport pentru derularea proiectului; formarea și perfecționarea cercetătorilor prin programe postdoctorale
 - Organizarea unor acțiuni de îndrumare a cercetătorilor pe parcursul stagiilor derulate în străinătate
 - Sprijinirea cercetătorilor în participarea la seminarii și conferințe internaționale
 - Organizarea unor sesiuni pentru promovarea egalității de șanse și a dezvoltării durabile
 - Sprijinirea colaborării între universități, institute de cercetare și companii din aria tematică a școlii postdoctorale
 - Dezvoltarea de activități novatoare în vederea accentuării importanței programelor de cercetare interdisciplinară; crearea de metodologii proprii cu privire la derularea programelor postdoctorale
 - Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu privire la schimbul de experiență internațional în aria cercetării în științele socioumane prin programe postdoctorale.
- Domeniile cercetării:** filologie - literatură • științe istorice și arheologie • filosofie, teologie, psihologie, pedagogie • arte, arhitectură și audio-vizual • știința informației • sociologia culturii • antropologie • etnografie și folclor

Cuprins

BIBLIOTECA FILOSOFICĂ SAU SCURT AVERTISMENT	7
UN POEM AL LUI HEIDEGGER	13
CELAN ȘI ADORNO: NEÎNTÂLNIRILE CARE ÎNTÂLNESC	31
GADAMER: CINE SUNT EU ȘI CINE EȘTI TU?	57
Introducere.....	57
1. „în tăcerea profundă a iernii”	64
2. „cârțița prin muntele vieții”	69
3. „moneda din strachina cerșetorului”	74
4. „aruncarea plasei spre nord”	80
5. „îndepărtarea de chipul tău”	86
6. „din vâltorile melancoliei”	90
7. „cadența luminii eratice”	94
8. „pliul care ne străbate”	97
9. „numai urechi ascultând”	99
10. „cântecul catargelor”	102
11. „veghea somnului tău”	104
12. „scrisul care șuieră ca săgeata”	106
13. „la umbra stigmatului în aer”	109
14. „ieșirea la veghe a cuvântului”	111
15. „firul cu plumb al dimineții”	115
16. „filamentele de sori”	120
17. „neagra rază a memoriei”	122
18. „străpungerea crustei limbajului”	125
19. „cuvântul concrețiune”	131
20. „un tu atât de aievea”	136
21. „poemul, noemul”	138
Încheiere	142

JACQUES DERRIDA: SCHIBBOLETH.....	147
1. „fiecare-dată-o-singură dată”	149
2. „tot-de-o-dată”	160
3. „în unul”	170
4. „huhediblu”	180
5. „ora fără surori”	191
6. „kaddisch”	195
7. „cuvântul circumcis”	200
FILOSOFIE ȘI POEZIE (SAU CONCLUZII)	207
BIBLIOGRAFIE	211
ADDENDA	
ABSTRACT	220
SOMMARIO.....	224
CONTENTS.....	228
INDICE	230

ADDENDA

Abstract

This book corresponds to our intention of documentation on the extraordinary resonance that the poetry of Paul Celan shared with the philosophical thought. It seems that no other poet had that much reference lately from such high perspectives, so, the question that comes is how one can document the unusual relationship between the philosophical discourse and the poetry, which is actually a poetry that reaches profound depths of ontological implications. An answer to this question residing in Celan's correspondence letters with the most important philosophers of the last century and in the studies dedicated by Hans-Georg Gadamer or Jacques Derrida to his work, not to mention Maurice Blanchot, Georg Steiner, Emmanuel Lévinas or Philippe Lacoue-Labarthe – is, in our opinion, obvious itself: never before, in the entire evolution of European poetry, lyrics had such impact on the ontological implications of subject situation within the world, as it had in the poems of Paul Celan. This Jewish poet born in Cernăuți, Bucovina region of the former Kingdom of Romania, in 1920, that used Romanian as his second native language (his only language that he wrote and translated into, besides German), is, so far, one of the highest poetic expressions of world literature, originating in Romania.

To avoid some unending enterprise, we only considered four names among philosophers of last century that are more than significant to the evolution of thought. The work of Heidegger and that of Adorno have been thoroughly known by the poet, perhaps, in a more profound manner than the above-mentioned philosophers pertained to his poetic work. Nonetheless, the existence of correspondence letters between Celan and Heidegger, on one side, and between Celan and Adorno, on the other hand, indicate a mutual receptivity, doubled by tensions, expectations and evasions. It is relevant the fact that, finally, both Heidegger and Adorno *met*

the expectations of Celan, be their answers in paradoxical or incipient shapes which the poet never came to know. That is why the natural way to approach these strained relationships was mainly to certify them, by means of paraliterary texts, such as the letters, notes, drafts, or even, so to say, para-generic texts, such as the poetry written by the philosophers. The conclusions, wherever they can be drawn, have inevitably subjective and approximate character – a reason for which we reduced them to minimum.

In the second part of our book, we emphasized excerpts that already come with an impressive amount of criticism – the studies of Hans-Georg Gadamer or Jacques Derrida on the work of Celan. Even if they may be connected to previous cases (Gadamer's article, that initiates his analysis, is published in the same year with Adorno's *Aesthetic Theory*), and they certainly influence each other, they can hardly benefit from any reconstruction, or even contextualization, simply because their nature is so explicit. The fact that these studies are little known and less translated into Romanian asked for our voluntary reference and commentary of the source text, with rare divergent cases explicitly pointed out, yet usually avoided based on tactical grounds. Finally, all the above are part of our enterprise to outline within Romanian linguistic area, a referential corpus that marks the decisive role of Celan's work in the contemporary thought, by experimenting challenges (never more tough) that philosophy had to find an answer – one that, perhaps, poetry discovered the first.

We need to emphasize that, in the case of Paul Celan's lyrics, we have to acknowledge his endeavor to raise into question the existence of *content*, the possibility of its exposure, its estrangement from the human horizon emptied of meaning, in a way that, not accidentally, is similar to that of the biggest issues the post-war philosophy confronted with, and not itself only, if we consider e.g. their persistent approach, before WWII, within Heidegger's *Dasein*. This precision of the lyrical work of Celan must have been sensed by Heidegger too, if we think that, in the years following the poet's suicide, the philosopher borrowed his means of expression, that himself once used when young, to dedicate (as an answer to that *word that shall come from the heart*) a poem – better said, a *foreword*, to the poem *Todtnauberg* of Celan, written in remembrance of his visit to Heidegger's

philosophical hut. This gesture of writing a poem in the memory of a great poet, which is an answer in the poet's own terms, is, as much as we know, a single one in the entire work and life of Martin Heidegger.

Moreover, we need to remind ourselves and others that, motivated by Celan's work, Theodor W. Adorno dramatically nuanced his famous "sentence" of 1949, according to which, *the writing of poetry after Auschwitz is barbaric*, and he came to praisingly emphasize in his *Aesthetic Theory*, posthumously issued, the lyrics of Celan (which is his only contemporary writer, besides Beckett to be mentioned throughout his *aesthetics*) and he considered them alongside of hermetic poetry tradition, being a poetry of future contents.

Other two important thinkers, Hans-Georg Gadamer and Jacques Derrida, have dedicated full studies to the lyrics of Celan – again, a singular action of this type in both cases, their entire bibliography not showing any other case of an entire book that treats about a single writer. Gadamer does a detailed analysis of the entire cycle of *Atemkristall* (*Breathturn*), considered by many – and by the philosopher himself – the climax of Celan's poetry, and Derrida, on the edge of a true *data* mythology, sees at the very core of Celan's writings the unique unrepeatable manifestation, that is desired to commemorate, of the *word circumcision*, that is a process that only takes place *once*. This unique, but at the same time iterable situation in the *anniversary ring* of commemorated date, that Derrida explicitly names, using the term of *philosopheme*, instead of poem, is the one that we have previously commented about in another book on the *reactualization of meaning*, analyzing the lyrics of Paul Celan, a poet that expressed himself in relationship to Romanian avant-garde that, at least theoretically, was ready for him. By direct implication in the enterprise of (post) avant-garde in Bucharest, in the years 1945-1947, followed by the Viennese one (until 1948), Celan modeled himself a precise poetics, idiosyncratical towards tradition and deeply anti-rhetoric, in the direction of future authenticism – moreover, surprisingly close, on the reverse, of that of his contemporary poet Nichita Stănescu, caught into *poiein*, whose *nowords* (1969) follow into the steps of *noems* (1965) of Paul Celan – it is presumable, as we stated before, that if Nichita Stănescu had written in an

international language, he would have had a reception equivalent to that of Paul Celan. Rather indifferent applied Romanian exegesis (with a few exceptions), in the case of both poetic destinies, then the fact that Paul Celan work is barely discussed within Romanian literature, that we lack a work of translation of his poetry speak about a certain inconsistency in reception. We tried to select relevant excerpts for translation that can provide a global image of the poet's correspondence with Heidegger or Adorno, of Gadamer's and Derrida's studies. We state the fact that, in the case of both volumes, we did the full Romanian translation, firstly to provide an exhaustive image and then, of course, with a view to sustain future separate editorial issuances. Yet, we hope that by this study, the reader is well aware of the angles *the philosophy* and *the poetry* opened through the work of Paul Celan, one to the other and each to itself.

Sommario

Il presente volume intende documentare la straordinaria risonanza che la poesia di Paul Celan ha avuto sul pensiero e sulla riflessione filosofica. Su nessun altro poeta si è tanto scritto, e a livelli così elevati, per cui la domanda che si pone soprattutto è come poter documentare il singolare desiderio del discorso filosofico nei confronti della poesia, di fatto per una poesia che tocca essa stessa le note più profonde di un percorso determinato da un'implicazione ontologica. La risposta a tale questione – testimoniata anche dalla corrispondenza stabilita da Celan con i più importanti filosofi del secolo scorso, come Hans-Georg Gadamer o Jacques Derrida, per non ricordare anche Maurice Blanchot, George Steiner, Emmanuel Lévinas o Philippe Lacoue-Labarthe – è forse evidente: mai come nell'opera di Paul Celan tutta l'evoluzione della poesia europea ha avuto un simile impatto in merito alle implicazioni ontologiche del posizionamento del soggetto nel mondo. Questo poeta ebreo di Bucovina, nato in Romania, a Cernăuți, nel 1920 che impiegava la lingua romena come sua seconda lingua materna (essendo il romeno l'unica lingua, oltre al tedesco, nella quale non solo ha scritto, ma anche tradotto) – è, allo stesso tempo, una delle massime espressioni che ha dato allo spazio romeno un'accoglienza universale.

Ci siamo fermati, volendo evitare un'impresa infinita, su quattro nomi, molto più che significativi per l'evoluzione del pensiero del secolo scorso e non solo. L'opera di Heidegger e quella di Adorno sono state conosciute in maniera approfondita dal poeta, forse molto più di quanto questi filosofi abbiano stretto un vero e proprio rapporto con la poesia di Celan. Ciononostante, la corrispondenza di Celan con Heidegger, da una parte, e con Adorno dall'altra, ha indicato una relazione di reciproca apertura, spesso accompagnata da speranze, tensioni, aspettative ed anche evitamenti. È rilevante il fatto, comunque, che alla fine, sia Heidegger che Adorno *abbiano risposto* alle fiduciose aspettative di Celan, anche in forme paradossali o incipienti, benché il poeta non l'abbia mai saputo. Perciò, il

modo naturale per avvicinarsi a questo tipo di rapporti molto tesi, è stato, prima di tutto, quello di documentarli attraverso il ricorso a testimonianze paraletterarie, come lettere, appunti, annotazioni, brogli, oppure riferendoci ai cosiddetti testi "para-generici", vale a dire alla poesia scritta dai filosofi. Le conclusioni, là dove si possono trarre, hanno un carattere inevitabilmente soggettivo – per cui le abbiamo ridotte al minimo.

Nella seconda parte di questo lavoro, abbiamo presentato alcuni testi che hanno già un'imponente tradizione critica – gli studi di Hans-Georg Gadamer o quelli di Jacques Derrida sull'opera di Celan. Anche se possono essere correlati a casi precedenti (l'articolo di Gadamer, da cui prende avvio la sua analisi, esce lo stesso anno della pubblicazione della *Teoria estetica* di Adorno) influenzandosi certamente a vicenda, essi non devono essere ricostituiti e neanche troppo contestualizzati, proprio perché hanno un carattere così evidente. Il fatto che questi studi nello spazio romeno siano quasi del tutto sconosciuti (o ancor meno tradotti) ci ha costretti a un piegamento volontario sul commento del testo originale. Abbiamo indicato esplicitamente i rari casi di divergenza evitando in molte altre situazioni considerazioni di ordine tattico. Tutto questo si è svolto nel tentativo di istituire, per la prima volta nello spazio linguistico romeno, un corpus rappresentativo sul decisivo ruolo che l'opera di Celan ha avuto nel pensiero contemporaneo, sperimentando provocazioni (sempre più acute) alle quali il pensiero ha dovuto trovare una risposta – una risposta che la poesia, forse, ha trovato per prima.

Dobbiamo sottolineare che, nel caso della poesia di Paul Celan, abbiamo a che fare con un approccio che mette in discussione la condizione di esistenza del "contenuto", la possibilità della sua esposizione, il suo distacco dall'orizzonte umano svuotato di significato, in un modo non a caso simile a quello dei principali problemi affrontati dalla filosofia postbellica e non solo, se si pensa alla gravidanza con cui sono stati enunciati, prima della guerra, per esempio, dalla filosofia del *Dasein* di Heidegger. Quest'acutezza del testo poetico di Celan è stata probabilmente risentita dallo stesso Heidegger, se si considera che, negli anni immediatamente successivi al suicidio del poeta, il filosofo prese in prestito i mezzi espressivi impiegati proprio da Celan in gioventù, per dedicargli (come forma di risposta a quella

"parola ventura nel cuore") una poesia – piuttosto un "proemio" (*Vorwort*) al testo di Celan *Todtnauberg* – scritta in memoria della visita alla "capanna filosofale" di Heidegger. Questo gesto di dedicare una poesia a un grande poeta e di rispondere con gli strumenti che gli sono propri, è, a nostra avviso, un aspetto del tutto singolare per l'opera e la vita stessa di Heidegger.

Inoltre, bisogna ricordare il fatto che, sempre grazie a Celan, Theodor W. Adorno ha avuto modo di sfumare la sua radicale "sentenza" del 1949, secondo cui "scrivere poesie dopo Auschwitz è un atto di barbarie", e ha elogiato nella sua *Teoria estetica*, pubblicata postuma, l'opera di Celan (d'altronde, l'unico scrittore contemporaneo, accanto a Beckett, che sia menzionato nel compendio della sua "estetica"), inserendola nella grande tradizione della poesia ermetica, in quanto poesia che offre dei contenuti futuri.

Altri due insigni pensatori, Hans-Georg Gadamer e Jacques Derrida, hanno dedicato alla poesia di Celan alcuni studi di grande importanza – ancora una volta, un fatto singolare per entrambi, giacché nelle bibliografie delle loro opere non è indicato alcun altro volume relativo a un solo scrittore. Gadamer intraprende un'analisi approfondita dell'intero ciclo *Atemkristall* ("Cristallo di fiato"), considerato da molti – e dal filosofo stesso – il punto più elevato della creazione poetica di Celan, e Derrida, in margine ad una vera mitologia della "data", vede nel cuore stesso del testo di Celan l'espressione unica e irripetibile, per cui degna di essere commemorata, della "circoncisione della parola", di quel processo che avviene *una sola volta*. Questa posizione unica e allo stesso tempo iterabile, nell'"anello anniversario" della data commemorata, che Derrida chiama in modo esplicito utilizzando il termine *filosofema* anziché quello di poema, si pone nella medesima direzione che abbiamo seguito in un precedente libro, *sulla ri-attualizzazione del senso* mediante la poesia di Paul Celan nel contesto delle avanguardie romene. Attraverso il coinvolgimento diretto nell'atto (post) avanguardista di Bucarest tra il 1945 -1947, e poi in quello di Vienna (fino a 1948), Celan ha forgiato una poetica acuta, idiosincratica sia in rapporto alla tradizione profondamente antiretorica, nel senso del "autenticismo" che si imporrà più tardi in Romania, sia, sorprendentemente vicina, ma di segno opposto, in relazione a quella del

contemporaneo Nichita Stănescu, impegnato in un "poiein" le cui "non-parole" (1969) seguono strettamente i "non-poemi" (1965) di Celan. Si presume che se Nichita Stănescu avesse scritto in una lingua di circolazione universale, avrebbe avuto una ricezione pari a quella di Paul Celan nel mondo. L'indifferenza dell'esegesi rumena applicata (con minime eccezioni) sul destino poetico dei due casi, e poi il fatto che l'opera di Celan sia poco nota in Romania, e che non esista ancora una traduzione completa della sua poesia, la dice lunga su una certa mancata ricezione sul territorio nazionale.

Ho provato a fare in modo che i frammenti presentati nella traduzione siano quelli più rilevanti e diano un'immagine, per quanto possibile, completa della corrispondenza di Paul Celan con Heidegger e Adorno, e con gli studi di Gadamer o Derrida. Sottolineiamo che, per ciascuno dei volumi, abbiamo realizzato integralmente la traduzione in rumeno, prima di tutto per avere una visione globale, e poi, naturalmente, in vista di future uscite editoriali separate. Tuttavia, attraverso questo studio, crediamo che il lettore potrà avere un'immagine ben definita dell'apertura realizzata dall'opera di Paul Celan, tra "filosofia" e "poesia", ciascuna rivolta verso l'altra e ognuna rivolta verso se stessa.

Contents

THE PHILOSOPHICAL LIBRARY (OR SHORT WARNING).....	7
A POEM OF HEIDEGGER	13
CELAN AND ADORNO: MISSED MEETING, YET TOGETHER	31
GADAMER: WHO AM I AND WHO ARE YOU?	57
Introduction	57
1. <i>in the deep silence of winter</i>	64
2. <i>a mole into the life mountain</i>	69
3. <i>the coin in the beggar's plate</i>	74
4. <i>casting the net to North</i>	80
5. <i>your face softly shies away</i>	86
6. <i>down melancholy's rapids</i>	90
7. <i>the rhythm of flickering light</i>	94
8. <i>the crease roaming us through</i>	97
9. <i>all listening ears</i>	99
10. <i>the song of the masts</i>	102
11. <i>the rest of your sleep</i>	104
12. <i>an arrowscript that whirrs</i>	106
13. <i>in the shadow of the stigma in the air</i>	109
14. <i>word coming to vigil</i>	111
15. <i>the lead thread of morning</i>	115
16. <i>threadsuns</i>	120
17. <i>the black ray of memory</i>	122
18. <i>breaking the crust of language</i>	125
19. <i>word-concretion</i>	131
20. <i>you – all real</i>	136
21. <i>the poem, the noem</i>	138

Conclusion	142
JACQUES DERRIDA: SCHIBBOLETH.....	147
1. <i>every-time-one-time</i>	149
2. <i>all-the-same-time</i>	160
3. <i>in one</i>	170
4. <i>huhediblu</i>	180
5. <i>hour with no sisters</i>	191
6. <i>kaddisch</i>	195
7. <i>circumcised word</i>	200
PHILOSOPHY AND POETRY (OR CONCLUSIONS).....	207
BIBLIOGRAPHY	211

Indice

BIBLIOTECA FILOSOFICA (O BREVE AVVERTENZA)	7
UNA POESIA DI HEIDEGGER	13
CELAN E ADORNO: GLI INCONTRI MANCATI CHE FANNO INCONTRARE	31
GADAMER: CHI SONO IO, CHI SEI TU ?	57
Introduzione	57
1. „nella profonda quiete invernale”	64
2. „la talpa nella montagna della vita”	69
3. „la moneta della scodella per le elemosine”	74
4. „il lancio della rete verso il nord”	80
5. „la lontananza dal tuo viso”	86
6. „dalle rapide della malinconia”	90
7. „la cadenza del fatuo luore”	94
8. „il solco che ci attraversa”	97
9. „tutto orecchi ascoltando”	99
10. „il canto degli alberi”	102
11. „l’adocchiamento del tuo sonno”	104
12. „lo scritto che sibila come la freccia”	106
13. „all’ombra del segno della piaga nell’aria”	109
14. „uscita alla veglia della parola”	111
15. „il filo a piombo dell’aurora”	115
16. „i filamenti di soli”	120
17. „il nero raggio della memoria”	122
18. „sfondare la corazza del linguaggio”	125
19. „la parola-concrezione”	131
20. „un tu tutto reale”	136

21. „i poemi, i non-poemi”	138
Fine.....	142
JACQUES DERRIDA: SCHIBBOLETH.....	147
1. „ogni-volta-una-sola volta”	149
2. „tutto-in-una-volta”	160
3. „in uno”	170
4. „huhediblu”	180
5. „ora senza sorelle”	191
6. „kaddisch”	195
7. „la parola circoncisa”	200
FILOSOFIA E POESIA (O CONCLUSIONI).....	207
BIBLIOGRAFIA.....	211

Editura Muzeului Național al Literaturii Române

CNCS PN - II - ACRED - ED - 2012 – 0374

Coperta colecției: *AULA MAGNA*

Machetare, tehnoredactare și prezentare grafică:

Luminița LOGIN, Nicolae LOGIN

Logistică editorială și diseminare:

Ovidiu SÎRBU, Radu AMAN

Traducerea sumarului și sintezei, corectură și bun de tipar
asigurate de autor

ISBN 978-973-167-184-0

Apărut trim. II 2013